

Sporočilo za javnost

Luxembourg, 26. aprila 2022

Varstvo intelektualne lastnine v EU je nepopolno

Pravice intelektualne lastnine imajo pomembno vlogo v gospodarstvu, temelječem na znanju: z njimi se podjetjem in avtorjem zagotavljajo morebitne koristi od njihovih stvaritev, za potrošnike pa so zagotovilo glede kakovosti in varnosti. Vendar Evropsko računsko sodišče (Sodišče) v danes objavljenem posebnem poročilu opozarja, da pravni okvir EU za varstvo intelektualne lastnine ni tako uspešen, kot bi lahko bil. Z veljavnim pravnim okvirom so sicer zagotovljena nekatera jamstva, vendar obstajajo številne pomanjkljivosti, zlasti v direktivi o modelih EU in mehanizmu EU za pristojbine. Revizorji poudarjajo tudi, da bi bila koristna boljša usklajenost sistema EU in nacionalnih sistemov.

Pravice intelektualne lastnine so ključne za svetovno konkurenčnost EU. S panogami, v katerih se intenzivno uporabljajo pravice intelektualne lastnine, se ustvari skoraj polovica (45 %) gospodarske dejavnosti EU v vrednosti 6,6 bilijona EUR in zagotovi skoraj tretjina (29 %) vseh delovnih mest v EU. Ocenjuje se, da je letni obseg prodaje v zakonitem gospodarstvu zaradi ponarejenih proizvodov manjši za 83 milijard EUR. Če bi se problem ponarejenih proizvodov uspešno obravnaval, bi bilo po nedavnih ocenah Urada Evropske unije za intelektualno lastnino (EUIPO) v gospodarstvu EU 400 000 delovnih mest več. Kot se je nedavno pokazalo med pandemijo COVID-19, v zvezi s ponarejenimi proizvodi obstajajo tudi znatna tveganja za varnost. Zato si Evropska komisija, drugi organi EU, kot je urad EUIPO, in organi držav članic zelo prizadevajo za to, da bi bile pravice intelektualne lastnine spoštovane na celotnem enotnem trgu EU.

„Pravice intelektualne lastnine so bistvene za gospodarstvo EU: z njimi se spodbujajo inovacije in naložbe, odvrata od ponarejanja ter preprečujejo njegove škodljive posledice,“ je povedala članica Sodišča Ildikó Gáll-Pelcz, pristojna za revizijo. *„Vendar se s sedanjim okvirom EU ne zagotavlja potrebne varstva za vse pravice intelektualne lastnine. Upamo, da bodo naša priporočila pripomogla k temu, da bo EU varstvo povečala na raven, ki je potrebna za enotni trg.“*

Revizorji ugotavljajo, da so vzpostavljeni zakonodajni in podporni ukrepi za varstvo blagovnih znamk EU. Vendar hkrati opozarjajo na pomanjkljivosti direktive o modelih EU, ki bi morala imeti enak učinek po vsej EU. Regulativni okvir EU za modele je v sedanji obliki nepopoln in zastarel. Zato nacionalni sistemi in sistem EU niso usklajeni, s tem pa so državam članicam dopuščene različne prakse za postopke prijave, preizkusa, objave in registracije, kar povzroča pravno negotovost. Poleg tega revizorji opozarjajo, da na ravni EU ni ureditve varstva za vse proizvode.

Namen tega sporočila za javnost je predstaviti glavna sporočila posebnega poročila, ki ga je sprejelo Evropsko računsko sodišče. Celotno poročilo je na voljo na eca.europa.eu.

ECA Press

12, rue Alcide De Gasperi – L-1615 Luxembourg

E: press@eca.europa.eu @EUAuditors eca.europa.eu

Okvir EU za geografske označbe ne zadeva nekmetijskih proizvodov, kot so obrtni in industrijski modeli, čeprav imajo nekatere države članice zakonodajo za njihovo varstvo.

Revizorji so izrazili tudi pomisleke o mehanizmu EU za pristojbine, saj so opazili znatne razlike med pristojbinami EU in pristojbinami nacionalnih organov. Ugotovili so, da struktura pristojbin EU za pravice intelektualne lastnine ne odraža dejanskih stroškov. Na ravni EU sicer obstajajo merila za določanje pristojbin, vendar revizorji menijo, da ni jasne metode za določanje strukture in zneska pristojbin, zaradi česar je raven pristojbin previsoka in se kopičijo presežki (več kot 300 milijonov EUR v zaključnem računu urada EUIPO za leto 2020). Revizorji poudarjajo, da je to v nasprotju z načelom uravnoveženega proračuna, določenim v zakonodaji EU.

Okvir EU za uveljavljanje pravic intelektualne lastnine je sicer vzpostavljen in na splošno dobro deluje, vendar revizorji opozarjajo na nekatere pomanjkljivosti pri njegovem izvajanju. Zlasti se direktiva o uveljavljanju pravic intelektualne lastnine ne uporablja enotno po vsej EU, zato z njo na notranjem trgu ni zagotovljena dosledno visoka raven varstva intelektualne lastnine.

Negativen vpliv na uveljavljanje pravic in boj proti ponaredkom imajo tudi slabosti in nedoslednosti pri carinskih kontrolah v državah članicah. Varstvo pravic intelektualne lastnine se v EU zato razlikuje glede na kraj uvoza. Revizorji ugotavljajo tudi, da se v EU uporabljajo različne prakse za uničenje ponarejenega blaga, zato opozarjajo, da lahko ponarejevalci svoje blago v EU uvozijo tam, kjer so kontrole in kazni manj stroge.

Splošne informacije

Regulativni okvir EU za pravice intelektualne lastnine temelji na uredbah in direktivah EU ter obstoječih mednarodnih sporazumih o intelektualni lastnini. Njegov namen je zagotoviti varstvo v vseh državah članicah EU z vzpostavitvijo enotnega sistema EU, pri katerem se upoštevajo pravice intelektualne lastnine na ravni EU in držav članic.

Posebno poročilo št. 6/2022 – *Pravice intelektualne lastnine EU: varstvo ni popolnoma zanesljivo* je na voljo na spletišču Sodišča (eca.europa.eu).

Leta 2019 je Sodišče objavilo tudi mnenje o predlagani finančni uredbi proračunskega odbora urada EUIPO, v katerem je pozvalo k produktivni uporabi denarnega presežka.

Sodišče svoja posebna poročila predstavlja Evropskemu parlamentu in Svetu EU ter drugim zainteresiranim stranem, kot so nacionalni parlamenti, deležniki v gospodarstvu in predstavniki civilne družbe. Velika večina priporočil, ki jih Sodišče izreče v svojih poročilih, se izvede.

Kontaktne naslovi za medije

Tiskovni urad Evropskega računskega sodišča: press@eca.europa.eu

- Vincent Bourgeois: vincent.bourgeois@eca.europa.eu – T: (+352) 691 551 502
- Damijan Fišer: damijan.fiser@eca.europa.eu – T: (+352) 621 552 224
- Claudia Spiti: claudia.spiti@eca.europa.eu – T: (+352) 691 553 547